

Klimatkontrakt 2030

Mellan Eskilstuna kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2022

Innehåll

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030	4
2. Parter	4
3. Kommunens åtaganden	4
3.1. Kommunens klimatmål	5
3.2. Strategi	5
3.3. Organisation och ledning	7
3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare	8
3.5. Klimatinvesteringsplan	9
3.6. Digitalt stöd för genomförandet	10
3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner	11
3.8. Klimatanpassning	12
3.9. Klimatsmart mobilitet	12
3.10. Rapportering och uppföljning	13
4. Viable Cities åtaganden	14
4.1. Bättre regler	14
4.2. Innovationer	14
4.3. Samordnad finansiering	15
4.4. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer	15
5. Myndigheternas åtaganden	15
5.1. Lärande arbetssätt för policyutveckling	16
5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling	16
5.3. Samordnad finansiering	17
5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer	17
6. Strategiska utvecklingsprojekt 2023	18
6.1. Systemdemonstration	18

6.2. Konkurrenskraft och finansiering.....	18
6.3. Medborgarengagemang.....	19
6.4. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt.....	19
7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering.....	20
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen.....	20
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen.....	21
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities.....	22
7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna.....	23
8. Kontraktet.....	26
Klimatkontrakt 2030.....	27
Bilaga 1 – länkar till dokument.....	28

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till återhämtningen i svensk ekonomi i kölvattnet av corona-pandemin. Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städernas klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida enligt följande.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Eskilstuna kommun.
- Myndigheterna: Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities.¹

3. Kommunens åtaganden

Eskilstuna kommun har tillsammans med representanter från företag, offentlig och idéburen sektor arbetat fram ett gemensamt klimatprogram med övergripande klimatmål som omfattar alla som bor och verkar i Eskilstuna kommun med dess två städer och landsbygd.

Kommunkoncernen är en av alla de aktörer som förväntas bidra till det gemensamma klimatmålet, men också ta ansvar för att övergripande samordna, kommunicera och följa upp ett gemensamt klimatarbete.

Parallellt med Klimatprogram Eskilstuna har Eskilstuna kommun upprättat en plan för hur kommunkoncernen ska arbeta framåt för att bidra till det gemensamma klimatmålet. De båda styrdokumenterna Klimatprogram Eskilstuna och Kommunkoncernens plan för klimat beslutades av Kommunfullmäktige den 10 november 2022. Eskilstuna kommer därmed bidra till missionen om klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser genom att arbeta i bred samverkan, med

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

tillitsbaserat arbetssätt och fokus på att minska både territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp i snabb takt.

3.1. Kommunens klimatmål

Eskilstunas klimatavtryck ska successivt övergå från att vara negativ till att bli positiv och ska arbeta i enlighet med Parisavtalet för att begränsa den globala uppvärmningen till väl under två grader. För att bidra till globala och nationella klimatmål samt Eskilstuna vision 2030 är det långsiktiga målet ett klimatpositivt² Eskilstuna 2045.

Mål:

- Ett klimatpositivt Eskilstuna 2045.

För att det ska vara möjligt att nå det långsiktiga målet behöver alla som bor och verkar i Eskilstuna kommun bidra och utsläppsminskningen ske exponentiellt i enlighet med vad den regionala koldioxidbudgeten visar³. Det innebär att de större utsläppsminskningarna måste ske redan i tidigt skede. Detsamma gäller för övriga växthusgaser samt de konsumtionsbaserade utsläppen.

Delmål:

- Minska det totala nettoutsläppet av territoriella⁴ växthusgaser med cirka 80 procent mellan 2020 och 2030.
- För konsumtionsbaserade utsläpp bör motsvarande minskningstakt följas eller hållas i linje med nationella mål när de beslutas.

Det bör noteras att det finns ett utrymme för klimatkompenserade⁵ åtgärder för att nå både kort- och långsiktigt mål.

3.2. Strategi

Ledordet är tillsammans.

Som exempel har Eskilstunas Vision 2030, Eskilstunas varumärkesplattform och Klimatprogram Eskilstuna har tagits fram i bred samverkan med de som bor och verkar i Eskilstuna kommun med dess två städer och landsbygd. Visionen beskriver tre målbilder som omfattar en hållbar livsstil, ett gott liv samt ett aktivt arbetsliv och modigt näringsliv. Varumärkesarbetet har lett till ett gemensamt begrepp där Eskilstuna

² Att vara klimatpositiv innebär att bidra till att kapsla in mer växthusgaser än vad man bidrar till att släppa ut.

³ Södermanlands läns koldioxidbudget. Koldioxidbudgeten utgår från senaste IPCC-rapporten och utifrån en global rättvisaspekt. Metoden ska vara forskningsbaserad (för närvarande Tyndall-modellen) Endast koldioxidutsläpp omfattas.

⁴ Utsläpp som sker inom Eskilstuna kommuns geografiska område.

⁵ Klimatkompenserade åtgärder kan ske genom aktiv inlagring av växthusgaser. Det kan också ske genom att köpa klimatkompensation genom organisationer som erbjuder certifierade och verifierade klimatprojekt kontrollerade av oberoende part. Klimatkompensationen ska komplettera, inte ersätta, aktiviteter som leder till minskade utsläpp i hela värdekedjan.

gör evolution*. Det fortsatta arbetet syftar till att skapa förutsättningar för varandra att lyckas nå klimatmålet och sker i samverkan med tillsammans med de företag och organisationer som signerat en avsiktsförklaring för ett Klimatpositivt Eskilstuna 2045, ingår som partners eller stödpartners till Viable Cities satsning Klimatneutrala städer 2030.

Eskilstunas vision 2030 och Eskilstuna Klimatprogram anger en gemensam riktning, med sikte på att göra Klimatevolution*.

Utgångspunkten i Eskilstunas klimatomställningsarbete är ett tillitsbaserat arbetssätt där varje individ ska kunna, och vilja, bidra till att nå klimatmålet utifrån egna förutsättningar på de områden individen har rådighet, oavsett om man företräder sig själv eller en organisation. Respektive aktör och verksamhet har bäst förutsättningar att identifiera vilka aktiviteter som ger störst effekt både på kort och lång sikt samt förmåga att tillsammans med andra nå innovationshöjd inom sitt område.

Fem fokusområden är identifierade:

- Transportera och resa hållbart
- Använda och producera energi effektivt
- Bygga, renovera och anlägga med låg klimatpåverkan
- Konsumera och producera medvetet
- Lagra och ta upp växthusgaser

För att skapa förutsättningar och engagemang för en gemensam och accelererad klimatomställning utifrån de fem fokusområdena satsar Eskilstuna på tre parallella arbetspaket:

Samarbetet

Där målet är att etablera en samverkansmodell som mobiliserar och möjliggör en accelererad klimatomställning.

Åtagandet

Där målet är att göra det möjligt och attraktivt för alla samhällsaktörer att göra lokala åtaganden för klimatomställning.

Stödet

Där målet är att identifiera och utveckla stödsystem för att kunna erbjuda accelererad klimatomställning för olika aktörer inom fem identifierade fokusområden.

Strategin för kommunkoncernens interna klimatarbete är att på ett tydligare sätt implementera klimatperspektivet i ordinarie styrning och ledning. Eskilstuna kommun arbetar med en tillitsbaserad styrning vilket innebär att inga detaljerade

handlingsplaner tas fram på central nivå utan nämnder och bolagsstyrelser ansvarar själva för att planera och genomföra relevanta och kostnadseffektiva klimatåtgärder. En kartläggning av koncernens klimatpåverkan enligt GHG-protokollet (basår 2019) ligger till grund för arbetet tillsammans med beslutade mål och minskningstakt enligt Kommunkoncernens plan för klimat.

Samtidigt är strategin i koncernen att utöka och formalisera samverkan mellan olika verksamheter och kompetenser inom koncernen. Syftet med den utökade samordningen är bland annat att skapa en gemensam bild av behov och prioriteringar, skapa förutsättningar för politiken och ledningen att kraftsamla i rätt frågor, stötta relevanta funktioner i linjen och öka klimatkompetensen i koncernens huvud- och stödprocesser. Det systematiska miljöarbetet används som ett komplement, en stabil bas i förvaltningarnas- och bolagens arbete som ger stöd och sammanhang.

3.3. Organisation och ledning

Kommunorganisationen är en av Eskilstunas alla aktörer, men har samtidigt en särställning i klimatomställningsarbetet. Kommunorganisationen har via sitt planmonopol rådighet över hur klimatfrågan hanteras lokalt i beslut om användning av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Kommunen har också rådighet över hur klimatfrågan hanteras inom det kommunala kärnuppdraget det vill säga samhällsservice såsom skola, vård och omsorg, krishantering, vatten, miljö- och hälsoskydd, avfallshantering med mera.

Det är Eskilstuna kommuns politiska ledning, kommunfullmäktige, som initierat klimatprogrammet och har det övergripande ansvaret för att fatta beslut om mål, fokusområden och att ge uppdrag om fortsatt klimatarbete. Rapportering av resultat, analys och rekommendation om prioritering framåt sker årligen till kommunstyrelsen som också har i uppdrag att se till att arbetet fortskrider.

Det kommunkoncerninterna klimatarbetet leds av en Samordningsgrupp Klimat som håller ihop, analyserar och ansvarar för rapportering till styrgrupp och politik med hjälp av de fokusområdesteam som finns. I fokusområdesteamen ingår nyckelpersoner från linjen, experter eller funktioner med stort inflytande över viktiga processer. Teamen har en viktig roll för att leda och stötta det strategiska klimatarbetet för koncernen inom det specifika fokusområdet.

Två styrgrupper har styrt arbetet under perioden då styrdokumentet Klimatprogram Eskilstuna och Kommunkoncernens plan för klimat arbetats fram. Dels en politisk styrgrupp⁶, dels en styrgrupp^{**7} med representation från koncernledningen.

⁶ Kommunstyrelsens arbetsutskott

⁷ Miljö- och samhällsbyggnadsdirektör, Näringslivsdirektör, Ekonomidirektör, chef för Stadsbyggnadsförvaltningen samt VD: ar för Eskilstuna Energi och Miljö AB och Eskilstuna Kommunfastigheter AB.

- Styrningen för det fortsatta arbetet inom kommunkoncernen ska fastställas.

För att accelerera klimatomställningen i den omfattning som krävs behöver kommunen utveckla förutsättningar för agila och innovativa system tillsammans med andra aktörer. Nya former av organisering, styrning och ledning behöver utvecklas och ingår i arbetspaket Samverkan. Kommunorganisationen ska utgöra en stödfunktion i ett gemensamt klimatarbete och ansvarar för övergripande samordning, kommunikation och uppföljning av de samlade resultaten.

- Formen och styrningen av ett brett gemensamt klimatomställningsarbete ska arbetas fram under 2023.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

Tre arbetspaket är formulerade utifrån de diskussioner som förts av Klimatprogrammets tankesmedja med representanter från företag, offentlig sektor och akademi. Målsättningen är att nå en bred samverkan kring alla tre arbetspaketen för att hitta vägar för att realisera klimatprogrammet och tillsammans nå målet om ett Klimatpositivt Eskilstuna 2045.

Det konsortium som bildats för att arbeta utifrån de tre arbetspaketen består av Eskilstuna kommun, Mälardalens Universitet, Studieförbundet och ReTuna (Eskilstuna Energi och Miljö) och har alla en roll i utvecklingen och genomförandet av arbetspaketen. ReTuna samlar aktörer kopplade till handeln, Studieförbundet samlar folkbildarna, Mälardalens Universitet undersöker behov och tillgång av stöd för att Eskilstunas aktörer ska lyckas med sin klimatomställning och Eskilstuna kommun samlar aktörer kopplade till utvecklingen av en gemensam arena för klimatomställning och formen för klimatåtaganden.

Inom ramen för det arbetet och med stöd av de tolv organisationer* som står bakom konsortiets ansökan till Viable Cities satsning, samt de snart femtio företag och ideella föreningar som hittills signerat en avsiktsförklaring för ett klimatpositivt Eskilstuna 2045, finns goda förutsättningar för att:

- dels få stöd i arbetet med de tre arbetspaketen såväl som att
- lägga grunden för ett långsiktigt hållbart samarbete för en accelererad klimatomställning som stärker lokala företag och skapar förutsättningar för ett gott liv, tillsammans med en bredd av aktörer i Eskilstuna.

Många av satsningens stödpartners har etablerade nätverk och arbetssätt att ta lärdom av i det fortsatta arbetet.

Som exempel ⁸Affärsplan Eskilstuna där lokalt näringsliv och kommunen samlas för att arbeta tillsammans med lokal samhälls- och näringslivsutveckling. ⁹Länsbildningsförbundet som samlar länets alla studieförbund, bibliotek, folkhögskolor och Riksidrottsförbundet. ¹⁰MITC som drivs av industrin i Mälardalen och Mälardalens universitet för att samarbeta kring framtidens kompetens, teknik, innovation och utveckling. *Energy Evolution Center som samlar entreprenörer, forskare, näringsliv, fastighetsägare och offentliga verksamheter för att testa och utveckla innovativa lösningar som leder till verklig energiomställning, ökad konkurrenskraft hos företag och säkrad kompetensförsörjning.

Det finns också nära samarbete mellan flera föreningar i Eskilstuna, kommunorganisationen och akademien genom det Klimathoppmöte som arrangeras i samband med Kunskapsfestivalen i Eskilstuna.

3.5. Klimatinvesteringsplan

En klimatinvesteringsplan kan ge en samlad bild av de kommunala, regionala, statliga och privata åtgärder och investeringar som kommer att behövas för att nå uppsatta klimatmål (ref. VIABLE CITIES RAPPORT 2021:11). Eskilstuna kommun har inte sedan tidigare arbetat med en klimatinvesteringsplan men ser det som en möjlighet att öka takten på klimatomställningsarbetet.

För att säkerställa det ekonomiska perspektivet kopplat till Eskilstuna kommunkoncerns plan för klimatet kommer det att bildas en gruppering med representation från Processledningsgrupp Ekonomi. Uppdraget blir att belysa ekonomiska konsekvenser avseende mål, åtgärder och effekter i klimatplanen utifrån ett verksamhetsperspektiv.

Kommunen avser att:

- Öka kunskapen om klimatinvesteringsplaner och lära av andra Viable Cities-projekt som tagit fram dessa
- Planera för nästa steg avseende arbetet med klimatinvesteringsplan för Eskilstuna kommun

⁸ ATEA, Mälardalens Industrial Technology Center (MITC), Berglunds Åkeri, Länsbildningsförbundet, AGRO Sörmland, PEAB, Destination Eskilstuna, Mälarstaden Asset Management, Regio Fastighets AB, Mälarplast AB, Affärsplan Eskilstuna samt Energy Evolution Center.

⁹ ATEA, Mälardalens Industrial Technology Center (MITC), Berglunds Åkeri, Länsbildningsförbundet, AGRO Sörmland, PEAB, Destination Eskilstuna, Mälarstaden Asset Management, Regio Fastighets AB, Mälarplast AB, Affärsplan Eskilstuna samt Energy Evolution Center.

¹⁰ ATEA, Mälardalens Industrial Technology Center (MITC), Berglunds Åkeri, Länsbildningsförbundet, AGRO Sörmland, PEAB, Destination Eskilstuna, Mälarstaden Asset Management, Regio Fastighets AB, Mälarplast AB, Affärsplan Eskilstuna samt Energy Evolution Center.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

Eskilstuna kommun antog år 2020 ett program för digital transformation. Programmet sätter stort fokus på Smart och individanpassad välfärd och en Digital hållbar stad och landsbygd, två områden som i symbios med varandra bidrar till ett bättre liv för de som bor, verkar och lever i Eskilstuna. Med en digital hållbar stad och landsbygd lägger Eskilstuna grunden till vad som idag kan kallas för en smart stad (Smart city). Med hjälp av en gemensam IT-arkitektur och digital infrastruktur, som binder samman Eskilstuna med andra städer och regioner, ökas och tillvaratas dataflödet i stad och landsbygd. En digital infrastruktur kan sägas bestå av två delar; en mjuk och en hård infrastruktur. Den mjuka infrastrukturen innebär förmågan att samla in och tillgängliggöra data på ett kontrollerat sätt (organisatorisk förmåga, affärsmodeller och teknisk förmåga). Den hårda infrastrukturen består av bland annat Internet of Things IoT, sensorer, som känner eller läser av information, samt en gemensam IT-arkitektur (IoT-plattform). IoT-plattformen ska kunna ta in externa data samt data från sensorer, bearbeta dessa och kommunicera med verksamheterna. Exempel på projekt inom Eskilstuna kommun avseende digitalisering är Digital tvilling, Digitala nycklar samt Upphandling av en gemensam IoT-plattform.

När det gäller digitalt stöd för klimatomställningen så arbetar Eskilstuna kommun med två huvudspår; digitalisering av kommunkoncernens egna miljödata samt digitalisering för att underlätta klimatåtaganden i Klimatprogrammet.

För att Eskilstuna kommun ska kunna bedriva ett effektivt och strategiskt arbete med miljöfrågor behövs både kunskap om tillståndet i miljön via olika indikatorer och uppföljning av det arbete med frågorna som sker i kommunorganisationen. I dagsläget sker uppföljning via flera olika kanaler och uppföljningen är i mycket liten utsträckning automatiserad eller digitaliserad. Det pågår just nu ett projekt som syftar till att ta ett helhetsgrepp på insamling och uppföljning av miljödata inom miljöområdet i Eskilstunas kommunkoncern samt att identifiera sätt att samla in dessa data på ett så kvalitetssäkrat och effektivt sätt som möjligt.

Eskilstuna kommuns klimatomställningsarbete inom ramen för Viable Cities utgår ifrån att nyttja digitaliseringens möjligheter och att göra det så enkelt det går för så många som möjligt att anta klimatåtaganden som leder till faktisk utsläppsminskning och klimatomställning. Utgångspunkten är att se om, och i så fall hur, det kan vara möjligt att koppla åtaganden från olika aktörer till det digitala klimatverktyget Panorama. Detta för att respektive åtagande skulle kunna ge underlag för både uppföljning av de samlade åtagandenas potential att nå klimatmålet samt för kommunikativa aktiviteter som gör det möjligt att lyfta fram aktörer och goda exempel för att inspirera fler att göra samma sak.

Kommunen avser att:

- Utveckla sätt som gör det lätt för olika slags aktörer att göra klimatåtaganden digitalt som leder till ett klimatpositivt Eskilstuna 2045.
- Pröva möjligheten att koppla an de digitala klimatåtagandena med den övergripande uppföljningen av klimatarbetet. (f.n. klimatberäkningsverktyget Panorama)
- Automatisera insamlingen av miljödata för kommunkoncernen och kvalitetssäkra den. Möjliggöra att data är öppet och tillgängligt för andra aktörer som efterfrågar det. Möjliggöra för analys och visualisering av data.

3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Inom ramen för arbetet med klimatprogrammet kommer Eskilstuna kommun, i ett brett samarbete med andra aktörer i Eskilstuna, att pröva, utveckla och implementera en innovativ process som genom ett agilt arbetssätt ger ökad kunskap och incitament för klimatinvesteringar och klimatengagemang. Målet är att etablera en samverkansplattform för innovativa, inspirerande möten och samarbeten som kopplar samman och kompletterar befintliga stödfunktioner.

Eskilstuna kommun samverkar bland annat i följande regionala och nationella innovationssamarbeten och nätverk: Klimatkommunerna, Ekokommunerna, Glokala Sörmland, Glokala Sverige, Fyra Mälarstäders samverkan kring klimat samt Länsstyrelsens miljö- och klimatråd.

Eskilstuna kommun medverkar i flera innovativa projekt.

Som exempel kan nämnas kompetenscentret Resilient Energy Systems Competence Centre "RESILIENT" som koordineras av Mälardalens Universitet. Syftet med Resilient är att tillhandahålla ny forskningsbaserad kunskap, verktyg och praxis som antar ett systemperspektiv för säker och effektiv energiförsörjning i hållbara, fossilfria energisystem. I kompetenscentret ingår bland annat Eskilstuna kommun, Strängnäs kommun, Eskilstuna Strängnäs Energi och Miljö, Uppsala universitet och Volvo Construction Equipment.

Ett annat exempel är Energy Evolution Center (EEC) som invigdes under år 2022 och utvecklas till en arena för innovativa lösningar som leder till verklig energiomställning, ökad konkurrenskraft hos företag och en långsiktigt säkrad kompetensförsörjning. Dessa satsningar utgör en viktig del i det fortsatta arbetet och samarbetet mellan näringsliv, akademi och kommun.

Vidare pågår en satsning för att utveckla ett attraktivt och klimatsmart verksamhetsområde där ett särskilt hållbarhetserbjudande och inriktningsmål arbetats fram.

Eskilstuna kommun avser att dela de erfarenheter som dessa samarbeten genererar med andra Viable Cities kommuner, övriga kommuner och andra aktörer via relevanta nationella mötesplatser och samarbeten.

3.8. Klimatanpassning

Klimatanpassning är ett område som kräver samarbete inom kommunorganisationen. Kommunens funktioner för krisledning, samhällsplanering respektive klimatomställning behöver samverka med det gemensamma målet om ett samhälle som kan möta konsekvenserna av ett förändrat klimat.

Eskilstuna arbetar idag med klimatanpassning inom en rad olika områden i kommunorganisationen. En skyfallskartering har gjorts för kommunen vilken finns med i Eskilstunakartan. Dagvattenpolicy och -plan finns framtagna för Eskilstuna kommun. Dagvattenpolicyens mål för dagvattenhanteringen är att dagvattenhanteringen ska utformas så att skador på allmänna och enskilda intressen till följd av kraftiga regn och skyfall i ett förändrat klimat minimeras så långt det är rimligt. Klimatanpassningsperspektivet finns med i arbetet med översiktsplanen och detaljplaner, i nämndernas risk- och sårbarhetsanalyser samt i kommunens beredskapsarbete.

Frågor om hur värmeböljor ska hanteras har lyfts under sommaren 2022, hur hanteras extremvärme på exempelvis skolor, skolgårdar och äldreboenden.

Kommunen avser att:

- Stärka upp med ytterligare en kompetens som kommer att ansvara för samordningen av klimatanpassning, dagvatten och VA på kommunen
- Göra en översikt av det klimatanpassningsarbete som pågår i kommunen, var står kommunen idag och vad ska prioriteras framåt.

3.9. Klimatsmart mobilitet

I Eskilstuna kommuns klimatprogram läggs fokus på fem olika områden varav Hållbart resande och transporter är ett. Klimatberäkningar för Eskilstuna visar att transporter är det största enskilda utsläppsområdet och omfattar inrikes resor samt utrikes flyg och sjöfart. I Eskilstuna finns relativt goda förutsättningar för hållbara transporter. En majoritet av Eskilstunas befolkning bor inom fem kilometers radie från något stadscentrumen och det finns goda möjligheter att gå, cykla, åka buss och tåg eller ladda sitt elfordon. Eskilstuna Logistikpark skapar förutsättningar för företag att transportera varor hållbart. Inom den geografiska platsen har kommunkoncernen en särskild roll att skapa förutsättningar för fossilfria resor vilket tydligt pekas ut i den kommunala översiktsplanen samt i trafik-, cykel- och kollektivtrafikplan. Men den

viktigast förändringen ligger i att tänka om kring hur vi förflyttar oss och varor mellan oss, både lokalt och globalt.

Eskilstuna kommuns trafikplan tar ett helhetsgrepp på trafikfrågan i Eskilstuna kommun. Utgångspunkten är hur trafiken ska utformas för att skapa ett hållbart samhälle med god tillgänglighet och att människor känner sig trygga. Målet för trafikplanen är att bidra till ett mer attraktivt och hållbart Eskilstuna då planen omfattar alla transportslag. Inriktningen är att bilberoendet ska minska och att andelen gående, cyklister och kollektivtrafikresenärer ska öka.

Eskilstuna kommun har påbörjat sitt arbete med ett mer hållbart transportsystem genom att arbeta med flexibla parkeringstal med syfte att i planprocessen ge mer möjlighet och utrymme för hållbara transportslag i stället för bil. I kommunens egen verksamhet finns en omlastningscentral som samordnar leveranser till kommunala verksamheter. Ute i verksamheterna finns initiativ såsom låd/lastcyklar för att dels effektivisera transporter, dels för att minska klimatavtrycket. Ett kontinuerligt arbete pågår inom kommunkoncernen kring att ställa om fordonsflottan till att drivas med fossilfria drivmedel.

Kommunen avser att:

- Färdigställa uppdateringen av trafikplanen till en TROMP, Trafik Och Mobilitets Plan.
- Fortsätta investera i infrastruktur för hållbara resor
- Se över hur mätmetoder och uppföljningsmodeller kan utvecklas inom området för hållbara transporter och klimatsmart mobilitet

3.10. Rapportering och uppföljning

Kommunkoncernens klimatarbete ska rapporteras årligen till kommunstyrelsen. Koncernens utsläpp har kartlagts enligt standarden Green House Gas Protocol inom scope 1–3. Kartläggningen följs inte upp årligen utan utgör kunskapsunderlag för koncernens klimatarbete och visar fördelningen mellan olika utsläppskategorier och hur utsläppen fördelas mellan olika verksamheter. För att kunna koppla klimatpåverkan till vad som utförs, byggs, köps in eller transporteras så tas mer detaljerade indikatorer och nyckeltal fram inom varje fokusområde. Detta arbete pågår och kommer fortsätta utvecklas under 2023. Då varje nämnd och bolagsstyrelse tar fram sin egen plan för klimat så sker samtidigt en rapportering av initiativ och åtgärder som pågår och planeras. En första samlad rapport för koncernens klimatarbete tas fram under våren 2023.

Utsläpp av växthusgaser per invånare i kommunen följs upp i kommunens årsplan men uppgifterna (SMHI:s RUS-data) har en eftersläpning på ca 2 år. Den officiella statistiken är grunden för uppföljningen av Klimatprogram Eskilstuna. Resultat från

andra verktyg, enkäter och annan information med vetenskaplig grund används för att ge en bra bild av hur arbetet fortskrider. Uppföljningen av Klimatprogram Eskilstuna kommer bland annat att utvecklas inom det tredje arbetspaketet i Viable Cities satsningen. En digital Sign-up ska testas för att göra det möjligt för olika aktörer i Eskilstuna att visa och konkretisera sina klimatåtaganden, men syftar även till att få en snabbare återkoppling av hur utsläppen förändras. Det arbetet utgår från klimatverktyget Panorama(Climat OS) som nämnts under punkten 3.6.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande::

4.1. Bättre regler

Viable Cities har för avsikt att skapa ett kompetensstöd med tillhörande policylabb för att ge kommunen bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning. Detta innefattar processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kommer i ett första steg att koppla till utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6).

4.2. Innovationer

För att underlätta för kommunen att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att engagera andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030, framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket.

4.3. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommunens behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsatt arbeta med Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och fem myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities har genom Rådet för Hållbara Städer startat ett samarbete för att skapa synergi mellan statliga myndigheters bidrag till städers klimatomställning och Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna utvecklar samordningen kring de olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities samarbetar med Kommuninvest och Europeiska Investeringsbanken EIB m fl i syfte att utveckla former för att förstärka den långsiktiga finansieringen av kommunens klimatinvesteringsplan.

Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030.

4.4. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl en plattform för EUs mission (EU mission platform, NetZeroCities) som CapaCITIES, ett nätverk av nationella noder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT).

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 innebär att nya arbetssätt behöver utvecklas, såväl mellan olika aktörer och organisationer som mellan olika styρνivåer.

Under 2023 fortsätter myndigheterna utveckla arbetet i det myndighetsövergripande innovationsteamet. En fortsatt dialog med städer och regioner är viktig för att fånga upp behov och bidra till systemomställning. Arbetet innebär en aktiv medverkan i "Transition Lab Forum" som Viable Cities faciliterar, där gemensamma workshops,

reflekterande samtal och lärseminarier är en viktig del. Nya arbetssätt kan även bestå i att myndigheterna initierar experiment och pilotprojekt.

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2023 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Lärande arbetssätt för policyutveckling

Myndigheterna samverkar för att skapa förutsättningar för en proaktiv dialog och lärande kring policyutveckling samt befintligt och kommande regelverk inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Under 2023 utforskar och testar myndigheterna former, exempelvis policylab, för att identifiera hinder och utmaningar inom policy och regelverk för hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Myndigheterna fortsätter att bidra i aktiviteter som främjar utvecklingen av klimatinvesteringsplaner, digitalisering och datadelning, systemdemonstratorer och samverkansprocesser som rör flernivåstyrning.

Under Sveriges EU-ordförandeskap våren 2023 kommer myndigheterna vara involverade i flera av de cirka 150 EU-möten som kommer att hållas i landet. Mötena är arenor för lärande och policyutveckling och städer och regioner är viktiga deltagare. Bland annat planeras diskussioner om EUs urbana agenda om hållbar stadsutveckling och en konferens om Gröna städer.

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning.

Myndigheternas stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringsstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former så som till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.

Som en del i omställningsarbetet har myndigheterna¹¹ och Viable Cities lanserat en satsning på urbana systemdemonstratorer. Under hösten 2022 genomfördes en första, så kallad designfas inom satsningen. Under 2023 kommer en uppföljande utlysning genomföras. Syftet med satsningen är att skapa en insatsform som tar ett tydligare systemperspektiv på omställningsarbetet.

¹¹ Vinnova

5.3. Samordnad finansiering

För att skapa bättre framförhållning och samlad information utvecklar myndigheterna löpande samordningen kring de olika insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Arbetet görs inom ramen för flera av myndigheternas befintliga uppdrag och uppgifter exempelvis Rådet för hållbara städer, strategiska innovationsprogram, de nationella forskningsprogrammen för klimat och hållbart samhällsbyggande, och europeiska regionala utvecklingsfonden.

Under 2022 har myndigheterna initierat ett första test med några av städerna för att i dialog utveckla en metod för portföljanslys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Innovationsarbetet avser att fortsätta under 2023. Det långsiktiga målet är att arbetet ska bidra i arbetet med städers klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städers gemensamma webbplats. Under 2023 fortsätter utvecklingsarbetet med webbplatsen dels för att fortsatt synliggöra kommande finansieringsmöjligheter, dels för att göra den mer tydlig och användarvänlig.

5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförande av EUs regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future¹², där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt EU-kommissionens satsning New European Bauhaus¹³, European Urban Initiative (EUI)¹⁴ och Urbact¹⁵

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödjande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen 100 klimatneutrala städer. Ett exempel är programmet

¹² Energimyndigheten, Formas och Vinnova

¹³ New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställning.

¹⁴ European Urban Initiative, är en hub för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling. (urban-initiative.eu).

¹⁵ Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.

CapaCITIES¹⁶. Genom CapaCITIES initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2023

Under 2023 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab i samverkan med övriga kommuner, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

6.1. Systemdemonstration

Viable Cities utvecklar i samarbete med myndigheter systemdemonstratorer som en ny insatsform för att driva innovation på systemnivå. Detta för att åstadkomma transformation i linje med mission klimatneutrala städer 2030. En systemdemonstrator genomförs för att demonstrera omställning av hela samhällssystem i verklig miljö. En viktig del i insatsformen är en portfölj av insatser där nya lösningar, modeller, initiativ och experiment kopplas ihop till en större helhet. Många aktörer från olika sektorer mobiliseras i syfte att lära för att skala. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till revideringar av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Vinnova och Viable Cities har tillsammans under 2022 inlett en designfas för att utforska hur systemdemonstratorer kan bli ett kraftfullt verktyg för omställningen till klimatneutrala städer. I samverkan med ett antal städer har sex konsortier inlett designfasen hösten 2022. Under 2023 planeras en utlysning för etableringsfas med ambitionen om att möjliggöra för ett antal systemdemonstratorer i Sverige. Parallellt planeras för fyra systemdemonstratorer i Bogotá (Colombia), Bristol (Storbritannien), Curitiba (Brasilien) och Makindye Ssabgabo (Uganda) inom Climate Smart Cities Challenge tillsammans med UN-Habitat. Ambitionen är att under 2023 stärka erfarenhetsutbytet mellan systemdemonstratorer nationellt och internationellt.

6.2. Konkurrenskraft och finansiering

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle. En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier som ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimat neutralt och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Under 2023 kommer Viable Cities att ytterligare förstärka

¹⁶ Energimyndigheten och Viable Cities deltar.

samverkan med näringslivet för att kraftsamla för omställning. Det kommer att ske på flera nivåer. Inte minst genom samverkan med initiativ som Fossilfritt Sverige och Omställningslyftet. Likaså kommer utveckling ske för att förstärka den lokala mobiliseringen av företag i Klimatkontakt 2030 att utforskas.

Ett centralt inslag i Klimatkontrakt 2030 är att skapa en klimatinvesteringsplan med ett brett perspektiv på vilka investeringar som behöver ske för att åstadkomma klimatomställningen till 2030 i en stad (i betydelsen ett bredd av aktörer inklusive medborgare, civilsamhälle, företag, akademi och offentliga organisationer). I genomsnitt bedöms kommunen själv ha rådighet över cirka 15 procent av de investeringar som behövs. Ett angeläget arbete är att samla rätt aktörer från näringsliv (inklusive finansiell sektor), offentliga aktörer och civilsamhälle för att få till stånd nödvändiga investeringar och omrikta finansiella flöden för att ställa om till klimatneutralitet och samtidigt säkra mervinster av klimatomställningen som arbetstillfällen, ökad hälsa, inkludering och attraktiva livsmiljöer. Även upphandling är ett centralt inslag här. Viable Cities arbete kommer att fortsätta under 2023 för att säkra mobilisering av investeringar och utveckla metoder för klimatinvesteringsplaner.

6.3. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bl a pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Detta innebär samtidigt en demokratisk utmaning där växande andelar av befolkningen känner sig utanför.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bl.a. genom nya former för medborgarinvolvering (exv. medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv. New European Bauhaus). Viable Cities kommer under 2023 att vidareutveckla samarbete med städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av medborgarinvolvering i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.

6.4. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

EU sjösatte i oktober 2021 fem missioner för ett nytt och innovativt sätt att arbeta tillsammans och förbättra människors liv i och utanför Europa. De fem s k uppdragen ska tackla stora samhällsutmaningar som hälsa, klimat och miljö och formulerar ambitiösa och tidsatta mål som ska nås till 2030. Ett av dem är 100 klimatneutrala och smarta städer – med och för medborgarna (kallad Cities Mission) som är en viktig del i att leverera Europas gröna giv med sikte på en klimatneutral kontinent 2050. Detta innebär en väsentlig förstärkning av det svenska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030 och med Klimatkontrakt 2030 som verktyg för detta.

Under 2023 sker utvecklingsarbete för att ytterligare stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bl a Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions, CapaCITIES, New European Bauhaus m fl. New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandepLANEN för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbetet kring New European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

En fortsatt utveckling av det globala samarbetet kring klimatneutrala städer 2030 kommer att ske. Detta tar framför allt utgångspunkt i ett flertal redan pågående arbeten, till exempel kopplat till det svenska ordförandeskapet i EU under våren 2023 och fortsättningen av Climate Smart Cities Challenge i de fyra städerna utanför EU i samarbete med UN-Habitat.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

- Under år 2022 har de två styrdokumenterna Klimatprogram Eskilstuna och Kommunkoncernens plan för klimat reviderats och färdigställts efter att fyrtiofem värdefulla remissvar inkommit från kommunala förvaltningar, företag, kommun, region, länsstyrelse, partier, föreningar och invånare i Eskilstuna.
- För att arbeta enligt den systematik Klimatprogrammet anger har Eskilstuna kommun genomfört en GHG kartläggning för att identifiera hur utsläppen ser ut inom respektive förvaltning och kommunägt bolag i kommunkoncernen. Vidare har varje förvaltning och bolag fått i uppdrag att arbeta fram sin egen plan för att minska den egna negativa klimatpåverkan och öka sin positiva klimatpåverkan utifrån de underlag som kommit ur GHG-kartläggningen.

- Etableringen av fem fokusområdesteam där relevant kompetens från förvaltningar och bolag ingår har initierats. Ett samordningsteam som samlar och prioriterar större åtgärder utifrån koncernperspektiv likaså.
- En politisk satsning på extra klimatmedel har inrättats för att kommunens förvaltningar ska få stöd att genomföra klimatåtgärder som bidrar till att minska kommunorganisationens negativa klimatpåverkan eller öka den positiva klimatpåverkan. Det kan tex vara förstudier, utredningar eller pilotprojekt.
- Organiseringen för att utveckla formen för de tre arbetspaketen inom ramen för Viable cities är i det närmaste etablerad. Flera initiativ pågår utifrån de fem fokusområden som finns angivna i Klimatprogram Eskilstuna. Som exempel:
 - Folkbildningsförbunden har påbörjat process för att samla folkbildare kring klimatfrågor och resonera kring hur de gemensamt kan stödja andra i klimatomställningen.
 - En arbetsgrupp kopplade till handeln med den cirkulära handelsplatsen Återbruksgallerian ReTuna i spetsen resonerar kring handelns behov av stöd och möjligheter att bidra till klimatomställningen.
 - Ett transportkluster bestående av lokala åkerier har bildats för att stödja och skapa gemensam röst för branschens klimatomställning på lokal nivå.

Sist men inte minst vill vi lyfta fram ytterligare en viktig förflyttning som gjorts under året:

Att så många ambitiösa företag, organisationer och individer bidragit till, och ställt sig bakom, ett gemensamt lokalt klimatmål på så kort tid är oerhört stärkande och bådär gott för fortsatt arbete.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

- Den kartläggning enligt GHG-protokollets alla tre scope som togs fram inom arbetet med kommunkoncernens plan för klimat har efterfrågats av många andra kommuner. Slutrapport finns att tillgå.
- I projekt Effektoptimering Eskilstuna för vi samman energiproducenter, energidistributörer och energianvändare för att gemensamt hitta lösningar på utmaningarna med effektbrist och överföringsbegränsning i vårt elnät. De tittar på vad som kan göras lokalt, här och nu. <https://www.eem.se/privat/elnat/kapacitetsfragan/projekt-effektoptimering-eskilstuna/>
- En framgångsrik modell för att jobba med energismartare företag – Energitrappan, har tagits fram i samarbete mellan EEC, Eskilstuna kommuns energi- och

klimatrådgivning och Energikontoret Mälardalen <https://www.energyevolutioncenter.se/verksamheten/energitrappan/>.

- Inom kommunkoncernens energieffektiviseringsarbete ger det långsiktiga arbetet med Upprustning med energifokus, UPMEF, fortsatt goda resultat <https://www.energyevolutioncenter.se/godaexempel/andra-goda-exemplet/>. Pågående energirelaterade projekt i urval är översyn av kökens energianvändning, batterilager i ishallen och en innovativ energigemenskap vid ett nybyggnadsprojekt.
- Kommunens fordonsenhet har ombildats till en transportenhet. Genom ett helhetsgrepp på kring transporterna har till exempel många av kärnverksamheternas fordon i ytterområdena som tidigare haft svårt med tillgång till biogas, kunnat bytas ut till elbilar och samtidigt uppnå en ekonomisk besparing.
- Koncernen arbetar med kategoristyrda inköp där klimat har lyfts in som en viktig parameter i arbetet tillsammans med fler i jobb och ekonomiska effektiviseringar. Bland annat har arbetet med kategorin möbler och inredning skapat bättre förutsättningar för och fokus på ett ökat återbruk.

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2022 har ett omfattande arbete gjorts för att ge goda förutsättningar för alla 23 signerande städer att fördjupa sitt arbete med mission klimatneutrala städer 2030, då 14 städer tillkommit i oktober 2021. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med Klimatkontrakt 2030 ytterligare. Viable Cities har även bidragit med underlag till regeringsuppdraget om lokal och regional klimatomställning som är ett av underlagen till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan.

Under året har arbetet intensifierats för att utveckla praktiska och forskningsbaserade verktyg och metoder för klimatinvesteringsplaner. En första prototyp av ett beräkningsverktyg finns sedan i oktober tillgängligt för samtliga 23 signerande städer. Under året har också konceptutveckling kring systemdemonstratorer fortsatt och under hösten har en designfas av en helt ny satsning lanserats i samarbete mellan Vinnova och Viable Cities som involverar ett flertal städer.

Under 2022 har Viable Cities ansvarat för ett regeringsuppdrag, Thriving North (stöd till innovationsarbete inom hållbar stads- och samhällsutveckling i Norrbotten och Västerbotten). En första prototyp av ett regionalt klimatkontrakt utvecklats med en arbetsgrupp med representanter från regionerna och länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten. Vidare har en plattform initierats för regional samhällsomställning i norra Sverige. Plattformen, med namnet Thriving North, bärs nu vidare av fler aktörer i de fyra norra regionerna.

EUs arbete med mission klimatneutrala städer 2030 har intensifierats under året. I september 2021 lanserades mission Klimatneutrala städer 2030 som en av de fem missionerna. Då inbjöds städer över hela Europa att göra en intresseanmälan att bli föregångare i omställningen till klimatneutralitet. Så mycket som 377 städer anmälde intresse. I juni 2022 valdes 112 städer ut för att bli pionjärer i klimatomställningen, varav 100 inom EU och 12 i associerade länder. Av dessa 112 finns sju svenska städer som återfinns bland de 23 som signerar Klimatkontrakt 2030.

Den europeiska plattformen NetZeroCities har under det senaste året inlett arbetet med att stödja implementeringen av mission klimatneutrala städer 2030 inom EU. Inte minst för att underlätta omställningen i de 112 städerna. Viable Cities medverkar i arbetet. NetZeroCities håller nu bl a på att utforma ett klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del.

Två nya kompletterande initiativ har initierats under 2022 som ska stötta mission klimatneutrala städer 2030 i EU. Det första är partnerskapet Driving Urban Transitions där Viable Cities deltar tillsammans med Vinnova, Energimyndigheten och Formas från Sverige. Här sker samarbetet med nationella aktörer från ett stort antal länder. Framför allt handlar det här om finansiering av internationella satsningar inom tre områden som kan bidra till snabbare klimatomställning: energipositiva stadsdelar, cirkulär urban ekonomi och 15-minutersstaden. Det andra är initiativet CapaCITIES. Detta EU-samarbete syftar till att underlätta etableringen av nationella strukturer för att möjliggöra klimatomställningen i städer liknande Viable Cities i Sverige och CitiES2030 i Spanien.

Den globala innovationstävlingen Climate Smart Cities Challenge har under året gått in i en ny fas och team av företag och organisationer arbetar nu i de fyra städerna utanför EU i samarbete med UN-Habitat.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Arbete inom myndigheternas Innovationsteam

Under 2022 har myndigheterna i Klimatkontraktet fortsatt utveckla arbetet inom sitt innovationsteam. Teamet har bland annat sammanställt en överblick av myndigheternas olika stödformer och finansieringsinstrument och medverkat till att utlysningar som rör klimatomställning och hållbara städer kontinuerligt publiceras på webbplatsen Hållbarstad.se.

Innovationsteamet har medverkat i Viable Cities Transition Labs och deltagit i workshops och möten i syfte att lära mer om städernas klimatinvesteringsplaner och myndigheternas roll i arbetet. Tillsammans med några av städerna har innovationsteamet testat att utveckla stöd och former för analys av myndigheternas gemensamma finansiering (bl a olika forskning- och innovationsprogram, stadsmiljöavtal)

de senaste fem åren. Syftet är att arbetet på sikt ska bidra till åtaganden om samordnad finansiering och städernas arbete med klimatinvesteringsplanering.

I myndigheternas löpande arbete finns många åtgärder och initiativ som har betydelse för städernas arbete med klimatomställning. Att samla och informera om dessa är en viktig uppgift för myndigheterna. Nedan följer ett urval som stöder eller på annat sätt berör städerna.

Stöd till forskning, innovation och utveckling

Under året har myndigheterna genomfört flera utlysningar i syfte att underlätta omställningen i städer.

Vinnova har i samarbete med Viable Cities bland annat genomfört utlysningen Designfas av urbana systemdemonstratorer. En uppföljande utlysning sker våren 2023, Andra exempel från Vinnova är Hållbar tillgänglighet i hela Sverige, om mobilitet i glesbygd, i samarbete med Drive Sweden och Viable Cities, Civilsamhällets lösningar för klimatomställning, samt Innovationer för en minskad elanvändning i samarbete med Energimyndigheten.

Tillväxtverket har haft utlysningar från Europeiska Regionala utvecklingsfonden, Ta fram lokal strategi för Hållbar urban utveckling, och utlysningen Driva plattform för samverkan och erfarenhetsutbyte. Staden som nav för grön och digital omställning är en satsning inom Omställningslyftet som också finansieras av Regionalfonden. Satsningen syftar till att ta fram nya praktiska arbetssätt för att arbeta med systeminnovation för lokal, grön omställning.

Formas har genomfört utlysningen Klimatneutrala och inkluderande kommuner för att öka kommuners kapacitet och förmåga att påskynda omställningsarbetet mot klimatneutralitet som kännetecknas av social inkludering och jämlika livsvillkor. Inom det nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande har Formas genomfört en utlysning på Forskarskolor för hållbart samhällsbyggande. Forskarskolorna syftar till att stärka kompetens- och kunskapsutvecklingen och är alla tydligt tvärvetenskapliga, praktiska och utmaningsdrivna. Flera kommuner ingår i forskarskolorna. Formas finansierar även varje år många forsknings- och innovationsprojekt inom miljö, samhällsbyggnad och areella näringar i flertalet nationella och internationella utlysningar.

I Trafikverkets utlysningar om Stadsmiljöavtal kan kommuner och regioner söka stöd som leder till en ökad andel persontransporter med kollektivtrafik eller cykeltrafik och hållbara godstransportlösningar.

Energimyndigheten har genomfört utlysningar inom följande program som är relevanta för hållbara städer och samhällen, Människa, Energisystem och samhälle, Spara och Bevara, Design för energieffektiv vardag, Transporteffektivt samhälle

samt E2B2, Energieffektivt byggande och boende, Forskarskola Energisystem samt Biobaserat samhälle-Bio+.

Energimyndigheten finansierar sedan många år beställargrupper och nätverk för att skapa en plattform för nära samverkan mellan branschaktörer och staten i syfte att minska energianvändningen i byggnader. Energimyndigheten finansierar även den kommunala och energi- och klimatrådgivningen som riktar sig till hushåll och privata aktörer.

Impact Innovation är namnet på nästa generation strategiska innovationsprogram. Utlysning för förberedelseprojekt öppnades under året. En av de tre inriktningarna är Attraktiva och välfungerande samhällen, där inte minst städer är en viktig målgrupp.

På ett internationellt plan utlyser Formas, Energimyndigheten och Vinnova tillsammans medel så att aktörer verksamma i Sverige kan delta i internationella forsknings- och innovationsprojekt som tar sig an urbana utmaningar inom det europeiska partnerskapet Driving Urban Transition (DUT). I första utlysningen ingår 27 länder. På ett övergripande plan adresserar partnerskapet frågor om energi, mobilitet och resursanvändning i en urban kontext.

Myndigheters arbete och särskilda regeringsuppdrag

Energimyndigheten har arbetat tillsammans med Tillväxtanalys, Trafikanalys och Länsstyrelsen i Uppsala län för att ta fram underlag till regeringens nästa klimathandlingsplan. I uppdraget om lokal och regional klimatomställning genomfördes ett stort antal dialoger med kommuner, regioner, myndigheter, forskningsaktörer, näringsliv och andra relevanta aktörer ligger till grund för hindersanalysen och de förslag till styrmedel eller åtgärder som presenterades. På Energimyndigheten pågår en stor mängd uppdrag relaterade till elektrifieringsstrategin, energieffektivisering och trygg energiförsörjning samt uppbyggnaden av ett nationellt centrum för koldioxidavskiljning och lagring (CCS).

Klimatkontraktmyndigheterna ingår även som fem av 14 medlemmar i Regeringens Råd för hållbara städer. I mars 2022 fick rådet ett förlängt och ändrat uppdrag med tydligare fokus på att arbeta mot mål 11 Hållbara städer och samhällen i Agenda 2030. Flera av myndigheterna har medverkat i Boverkets koordineringsuppdrag inom nytt europeiskt Bauhaus (NEB). Ett exempel är utlysningen Idéer för framtidens Kiruna, Gällivare, Boden, Luleå, Skellefteå och Umeå – idéskisserna klara i projektet Visioner: i norr - Hållbar Stad (hallbarstad.se).

Trafikverkets kunskapsforum – Arena transporteffektiv stadsmiljö är en del av ett regeringsuppdrag (2019–2022) om att genomföra informations- och kunskapshöjande åtgärder för omställning av transportsektorn till fossilfrihet. Ett forsknings- och innovationsprogram för Geofencing som finansieras av Trafikverket och drivs av Closer på Lindholmen samlar nödvändiga aktörer inom samhälle, näringsliv och akademi

för att tillsammans ta fram lösningar som ska främja användningen av geofencing i styrning av transportsystemet.

Ett axplock av arbeten som berör utveckling av systeminnovation är Utvecklade arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser, Systeminnovation i städer, (Vinnova), Stärka det regionala arbetet med hållbar utveckling (flera myndigheter), bidra till kommande diskussioner om EUs urbana agenda (Formas) samt Vinnovas satsning på att stödja städernas förmåga att leda och organisera innovation, bl a genom det följeforsknätverk som i snart 10 år följt utvecklingen av satsningen Innovationsplattformar för hållbara städer, och projektet Accelerera som utvecklar och erbjuder stöd för innovationsledning i kommunerna enligt ISO-standard.

Ny myndighet bland signatärerna

Naturvårdsverket har beslutat att signera Klimatkontrakt 2030 i december 2022 och kommer därmed att fortsatt vara delaktiga i processen.

8. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2022. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Eskilstuna kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm den 8 december 2022 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2023. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Jimmy Jansson

kommunstyrelseordförande,
Eskilstuna kommun

Olga Kordas

programchef,
Viable Cities

Robert Andrén

generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

generaldirektör,
Trafikverket

Björn Risinger

generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Eskilstuna kommun.

Länkar till relevanta dokument

[Eskilstuna Vision 2030](#)

[Översiktsplan för Eskilstuna kommun](#)

[Eskilstunas program för digital transformation](#)